

Αρ. Πρωτ. 84/2023
6 Μαρτίου 2023

Υπόμνημα Green Tank επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας που βρίσκεται υπό επεξεργασία

Με το παρόν κείμενο το Green Tank υποβάλλει στα μέλη της Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου σχόλια και προτάσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «*Μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων και διεύρυνση του αντικειμένου της με αρμοδιότητες επί των υπηρεσιών ύδατος και της διαχείρισης αστικών αποβλήτων, ενίσχυση της υδατικής πολιτικής – Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για τη χρήση και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μέσω της ενσωμάτωσης των οδηγιών ΕΕ 2018/2001 και 2019/944 – Ειδικότερες διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος*».

Τα σχόλια αφορούν σε άρθρα

- της Ενότητας Β (Μέρος Α, Κεφάλαιο Γ, Δ & Ζ)
- της Ενότητας Γ (Μέρος Β & Δ).

Ξεκινώντας επισημαίνουμε ότι πολλά από τα σχόλια και τις προτάσεις που υποβάλουμε με το παρόν είχαν κατατεθεί και στις δύο διακριτές δημόσιες διαβουλεύσεις επί προσχεδίων των σχεδίων νόμων πριν από λίγες μέρες. Μόνο ελάχιστα έγιναν δεκτά, παρά το γεγονός ότι δεν ήταν γενικά όπως αναφέρει η «Έκθεση Διαβούλευσης» που περιλαμβάνεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης και υποβλήθηκαν εντός ασφυκτικών προθεσμιών, ειδικά στην πιο πρόσφατη δημόσια διαβούλευση διάρκειας ελάχιστων ημερών. Εξάλλου μερικά από τα σχόλια που υποβάλλαμε λήφθηκαν υπόψη όπως φαίνεται από τη συμπλήρωση στο άρθρο 186 του ορισμού και των κριτηρίων για τις Καίριες Περιοχές Βιοποικιλότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ- ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΕΕ 2018/2001 ΚΑΙ 2019/944

Μέρος Α'

Γενικά Σχόλια

Στην Ενότητα Β του παρόντος σχεδίου νόμου το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) εκκινεί τη διαδικασία εναρμόνισης του εθνικού δικαίου με τις Οδηγίες ΕΕ 2018/2001 και 2019/944. Πρόκειται για Οδηγίες που περιλαμβάνουν προβλέψεις για τη συμμετοχή των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού νομοθετικού πακέτου «Καθαρή Ενέργεια για όλους», το οποίο ολοκληρώθηκε το 2019. Η εναρμόνιση, λοιπόν, των δύο Οδηγιών με το εθνικό δίκαιο, αν και έρχεται με καθυστέρηση, καθώς θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί έως 30.06.2021 για την Οδηγία 2018/2001 (Οδηγία για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), REDII) και έως 31.12.2020 για την Οδηγία 2019/944 (Οδηγία για την

Εσωτερική Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας, IEMD), αποτελεί ακόμα ένα αναγκαίο θεσμικό βήμα για τον τρόπο οργάνωσης και παρέμβασης των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση.

Η εναρμόνιση αυτή έρχεται να συμπληρώσει το εθνικό νομικό πλαίσιο για τη συμμετοχή των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση που θεσπίστηκε το 2018 με τον ν.4513/2018 για τις ενεργειακές κοινότητες. Το υφιστάμενο πλαίσιο έχει ήδη δώσει ένα ευρύ πλαίσιο ορισμού και εργαλεία για την ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων, που έχουν οδηγήσει μέχρι σήμερα στην ίδρυση 1406 ενεργειακών κοινοτήτων στην επικράτεια. Αυτές συμμετέχουν με έργα 800MW στην αγορά ενέργειας των ΑΠΕ, ενώ παράλληλα υφίστανται μόλις 13.66MW εγκατεστημένης ισχύος έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες αλλά και από άλλους φορείς (αγρότες, ΟΤΑ, νομικά πρόσωπα κοινωφελούς χαρακτήρα). Η αξιοποίηση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων ειδικά για την κάλυψη ίδιων ενεργειακών αναγκών και όχι για την αποκόμιση κερδών, δεν στερείται προβλημάτων. Συνεπώς, η ενσωμάτωση των δύο Οδηγιών μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για την ενίσχυση του αναγκαίου υποστηρικτικού πλαισίου για την υγιή ανάπτυξη και την περαιτέρω ενδυνάμωση του ρόλου των τοπικών κοινωνιών στην ενεργειακή μετάβαση.

Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου περιλαμβάνει αρκετά θετικά στοιχεία, ιδίως όσον αφορά:

- 1) Στη δυνατότητα χρήσης δημοσίων πόρων για την οικονομική ενίσχυση των έργων ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας,
- 2) την ένταξη των ενεργειακών κοινοτήτων στον αναπτυξιακό νόμο ως διακριτή μορφή συνεταιριστικής οργάνωσης,
- 3) τον περιορισμό του ποσοστού των κερδών που μπορούν να διαμοιραστούν στα μέλη, δεδομένου ότι ο βασικός στόχος του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων δεν πρέπει να είναι η αποκόμιση κερδών,
- 4) τη νομοθέτηση ηλεκτρικού χώρου έως 2 GW αποκλειστικά για έργα ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού,
- 5) τη σύνδεση έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης,
- 6) την άρση της υποχρέωσης υπαγωγής στον ίδιο πάροχο για την εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού,
- 7) την επίλυση των προβλημάτων της αυτοπαραγωγής για τις πολυκατοικίες,
- 8) την απαγόρευση των μεταβιβάσεων βεβαιώσεων παραγωγού και άλλων αδειών και
- 9) την αυτόνομη διαχείριση κλειστών δικτύων από ενεργειακές κοινότητες.

Ωστόσο υπάρχουν προβληματικές προβλέψεις στο σχέδιο νόμου που χρήζουν τροποποίησης. Ειδικότερα:

- 1) Η συνύπαρξη τριών κατηγοριών ενεργειακών κοινοτήτων σε τρία διαφορετικά νομοθετήματα με πολλές επικαλύψεις μεταξύ τους δημιουργεί σύγχυση ως προς τη σκοπιμότητα της κάθε κατηγορίας και τις μεταξύ τους διαφορές.
- 2) Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός μελών για τη σύσταση μιας ΚΑΕ που ορίζεται στα 60 είναι υψηλός, με συνέπεια να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τη δημιουργία ΚΑΕ και ΕΚΠ, στερώντας κατ' αυτόν τον τρόπο από τους πολίτες τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε αυτά τα σχήματα και στην ενεργειακή μετάβαση.

- 3) Δεν διασφαλίζεται ότι η πρόσβαση στο δίκτυο και οι χρηματοδοτικοί πόροι θα δίνονται κατά προτεραιότητα για έργα αυτοπαραγωγής τα οποία αποδεδειγμένα έχουν δυσκολία χρηματοδότησης και πρόσβασης στον τραπεζικό δανεισμό.
- 4) Εξακολουθεί να λείπει ένα αναπτυξιακό ταμείο για την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων και ένας κόμβος πληροφόρησης για ενεργειακές κοινότητες.
- 5) Δεν διασφαλίζεται η εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.
- 6) Δεν διασφαλίζεται η συμμόρφωση των Ενεργειακών Κοινοτήτων Πολιτών (ΕΚΠ) με τις συνεταιριστικές αξίες.
- 7) Δεν προβλέπεται η ανάρτηση των καταστατικών των Κοινοτήτων Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και των Ενεργειακών Κοινοτήτων Πολιτών (ΕΚΠ) στο Μητρώο Κοινοτήτων.
- 8) Προβλέπεται η θέσπιση αναλογικών χρεώσεων για αυτοπαραγωγούς ανεξαρτήτως των οικονομικών τους δυνατοτήτων και χωρίς επαρκή αιτιολόγηση.
- 9) Δεν διευκρινίζεται αν οι υφιστάμενες ενεργειακές κοινότητες του ν. 4513/2018 μπορούν να συνεχίσουν να αιτούνται έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και να έχουν πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις.

Ακολουθούν αναλυτικότερα σχόλια και προτάσεις τροποποίησης του σχεδίου νόμου καθώς και η σχετική τεκμηρίωσή τους.

Ειδικά σχόλια

Κεφάλαια Γ, Δ, Ζ

Άρθρα 46, 49, 86, 90: Πολλαπλοί και επικαλυπτόμενοι ορισμοί ενεργειακών κοινοτήτων
Δεδομένου του υφιστάμενου νόμου για τις ενεργειακές κοινότητες (ν.4513/2018), η εισαγωγή δύο επιπλέον νέων ορισμών για τις ενεργειακές κοινότητες, οι οποίοι, μάλιστα, είναι αρκετά συναφείς και αλληλεπικαλύπτονται σε αρκετά σημεία, σε δύο διαφορετικές νομοθεσίες (ν.3468/2006 και ν.4001/2011) οδηγεί σε σύγχυση ως προς την σκοπιμότητα της κάθε μορφής και τις διαφορές τους. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δημιουργούνται τρεις ορισμοί για ενεργειακές κοινότητες σε τρία διαφορετικά νομοθετήματα και ορίζεται νέο πλαίσιο δραστηριοτήτων για την κάθε κατηγορία. Κατά την εκτίμησή μας το νομοθετικό πλαίσιο για τις ενεργειακές κοινότητες θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο απλό, κατανοητό, εύκολα εφαρμόσιμο και μη γραφειοκρατικό και να προάγει τις συνεργασίες μεταξύ πολιτών, ΜμΕ και τοπικών αρχών με την προϋπόθεση για μη διανομή κερδών. **Συνεπώς θεωρούμε ότι αυτός ο σκοπός θα εξυπηρετούνταν καλύτερα με τη διατήρηση ενός ορισμού για τις ενεργειακές κοινότητες, ενώ η διαφοροποίηση που εισάγεται από τις δύο Οδηγίες θα μπορούσε να εξασφαλιστεί εισάγοντας προβλέψεις κατά περίπτωση ανάλογα με τη δραστηριότητα της ενεργειακής κοινότητας και με κριτήριο την εγγύτητα στα έργα ΑΠΕ.** Προτάσεις βέλτιστης ενσωμάτωσης των δύο Οδηγιών θα μπορούσαν να είχαν διερευνηθεί επίσης στο πλαίσιο της αξιολόγησης φραγμών και δυνατοτήτων για τις ενεργειακές κοινότητες της χώρας, η οποία προβλέπεται από την παρ.3 του αρ.22 της Οδηγίας 2018/2001 (Οδηγία για τις ΑΠΕ), δεδομένου ότι κάτι τέτοιο προηγούνταν της διαδικασίας ενσωμάτωσης των Οδηγιών.

Άρθρο 47: Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ)

Βάσει της παρ.4 του αρ.47 ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός μελών για τη σύσταση μιας ΚΑΕ ορίζεται στα 60 μέλη. Πιστεύουμε ότι πρόκειται για μια μεγάλη απαίτηση από τον νομοθέτη, η οποία αγνοεί τη μέχρι τώρα εμπειρία από τη σύσταση ενεργειακών κοινοτήτων. Είναι θεμιτό να ιδρύονται ΚΑΕ από πολλά μέλη, ώστε να διασφαλίζεται η ευρεία κοινωνική τους βάση. Όμως, η προϋπόθεση των 60 μελών μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην ίδρυση νέων ΚΑΕ, στερώντας κατ' αυτόν τον τρόπο από τους πολίτες τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε αυτά τα σχήματα και στην ενεργειακή μετάβαση. Για παράδειγμα, σε ορεινές ή απομακρυσμένες περιοχές ή μικρές κοινότητες στην επικράτεια είναι δύσκολο να συγκεντρωθούν 60 μέλη για να κάνουν μια ΚΑΕ. Για τον λόγο αυτό προτείνουμε ο ελάχιστος αριθμός μελών για την ίδρυση ΚΑΕ να προσδιοριστεί στα 30 μέλη και αντίστοιχα να τροποποιηθούν οι περαιτέρω κατηγοριοποιήσεις για νησιωτικές περιοχές με πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους. Αντίστοιχη διόρθωση προτείνουμε να προβλεφθεί και για τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ) (αρ. 88 παρ. 3).

Πρόταση τροποποίησης παρ. 4 αρ. 47 (και ομοίως παρ. 3 αρ.88): «Ο ελάχιστος αριθμός μελών της ΚΑΕ είναι **τριάντα (30) μέλη**, υπό την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου. Ο ελάχιστος αριθμός μελών του πρώτου εδαφίου ορίζεται σε:

- α) **δεκαπέντε (15) μέλη**, αν η ΚΑΕ έχει έδρα σε δήμο νησιωτικής περιοχής με πληθυσμό κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή,
- β) (15) μέλη, σε περίπτωση που συμμετέχουν αποκλειστικά Μ.Μ.Ε.,
- γ) τρία (3) μέλη, αν συμμετέχουν τουλάχιστον δύο (2) Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού και το τρίτο μέλος είναι είτε επιχείρηση που ανήκει κατά εκατό τοις εκατό (100%) σε Ο.Τ.Α α' ή β' βαθμού, είτε Ο.Τ.Α α' ή β' βαθμού.»

Άρθρο 52: Μητρώο ΚΑΕ και ΕΚΠ (αρ.52)

Εφόσον το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) ορίζεται ως ο φορέας που θα τηρεί το Μητρώο ΚΑΕ και ΕΚΠ, δεδομένης της εμπειρίας από τη μέχρι τώρα τήρηση του Μητρώου ενεργειακών κοινοτήτων του ν.4513/2018 και ελλείψει άλλου φορέα που θα έχει αρμοδιότητες Παρατηρητηρίου ΚΑΕ και ΕΚΠ προτείνουμε να προβλεφθεί στο εν λόγω άρθρο η υποχρέωση δημοσιοποίησης (ανάρτησης) του κειμένου των καταστατικών των ΚΑΕ και των ΕΚΠ καθώς και στοιχείων επικοινωνίας για τις ΚΑΕ και ΕΚΠ.

Πρόταση τροποποίησης παρ. 2 αρ. 52: «Με την επιφύλαξη των υποχρεωτικών στοιχείων και πράξεων που καταχωρίζονται στο Γ.Ε.ΜΗ., σύμφωνα με τον ν. 3419/2005 (Α' 297) και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού πράξεις, το Μητρώο Κ.Α.Ε. και Ενεργειακών Κοινοτήτων Πολιτών, περιέχει:

- α) την επωνυμία, και τις δραστηριότητες της Κ.Α.Ε. ή της Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών,
- β) την κατηγορία της Κ.Α.Ε. ή της Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών, σε σχέση με την ευθύνη των μελών της,
- γ) τα ονοματεπώνυμα των νόμιμων εκπροσώπων της Κ.Α.Ε. ή της Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών καθώς και στοιχεία επικοινωνίας,
- δ) την περιφέρεια,
- ε) το καταστατικό ίδρυσης της Κ.Α.Ε. και της Ε.Κ.Π. και τις τροποποιήσεις αυτών.

Άρθρο 54: Πλεονασμα χρήση

Ως θετικός κρίνεται ο περιορισμός του ποσοστού των κερδών που μπορούν να διαμοιραστούν στα μέλη, δεδομένου ότι ο βασικός στόχος του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων δεν πρέπει να είναι η αποκόμιση κερδών. Μέχρι σήμερα, η απεριόριστη δυνατότητα διαμοιρασμού πλεονασμάτων χρήσης στα μέλη των ενεργειακών κοινοτήτων έχει οδηγήσει στην καταστρατήγηση του θεσμού από επενδυτές που εκμεταλλεύτηκαν τα προνόμια των ενεργειακών κοινοτήτων για να παρακάμψουν τον ανταγωνισμό και να επωφεληθούν από υψηλές εγγυημένες τιμές για τα έργα τους. Δεδομένου ότι τα αποθέματα (έκτακτα και ειδικά, ύψους τουλάχιστον 70%) που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο μπορούν να αξιοποιηθούν για την κάλυψη των υποχρεώσεων της ενεργειακής κοινότητας και δεν λειτουργούν ανασταλτικά στην περαιτέρω ανάπτυξή της και την επέκταση των δραστηριοτήτων της, η ρύθμιση βρίσκεται σε θετική κατεύθυνση.

Άρθρο 59: Αξιολόγηση φραγμών

Εφόσον ανατίθεται στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) η αξιολόγηση φραγμών και δυνατοτήτων ανάπτυξης ΚΑΕ και η εισήγηση στο ΥΠΕΝ κινήτρων προώθησης και ανάπτυξης αυτών, προτείνουμε να επεκταθεί το έργο αυτό, ώστε το ΚΑΠΕ να αποτελέσει έναν κόμβο πληροφόρησης για τις ΚΑΕ και τις ΕΚΠ. Σκοπός ενός τέτοιου κόμβου πληροφόρησης (ή παρατηρητηρίου) θα είναι η συγκέντρωση και δημοσίευση στοιχείων και δεδομένων για τις ενεργειακές κοινότητες, η παροχή άμεσης πληροφόρησης για όλες τις θεσμικές εξελίξεις, καθώς και η διαμόρφωση προτάσεων για νέα σχήματα χρηματοδότησης, επιχειρηματικά μοντέλα, συμβουλευτική, και άλλα εργαλεία ενίσχυσης του θεσμού.

Πρόταση για προσθήκη νέας παραγράφου 2 στο αρ. 59: Το ΚΑΠΕ είναι αρμόδιο για τη λειτουργία κόμβου πληροφόρησης για τις ΚΑΕ και τις ΕΠΣ καθώς και για την παροχή τεχνικής βοήθειας στις ΚΑΕ και ΕΚΠ. Οι προϋποθέσεις για τα ανωτέρω εξειδικεύονται με Υπουργική Απόφαση του ΥΠΕΝ.

Άρθρο 60: Οικονομικοί πόροι και μέτρα στήριξης

Είναι πολύ θετικό ότι στα οικονομικά κίνητρα και τα μέτρα στήριξης για τις Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) προβλέπεται η προκήρυξη μέσω ΚΥΑ προγραμμάτων εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης για την εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού με χρηματοδότηση από πόρους της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου και του Προγράμματος Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αλλά και του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης. Η πρόβλεψη αυτή υπάρχει και για τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ), οι οποίες όμως έχουν άλλο εύρος δραστηριοτήτων και ευρύτερη σύνθεση μελών. Πρόκειται για ένα δυνητικά πολύ θετικό μέτρο υπό την προϋπόθεση ότι θα ενισχύσει κατά προτεραιότητα πολίτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αγρότες, ΟΤΑ και ευρύτερα δικαιούχους που αποδεδειγμένα έχουν δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό ή άλλους χρηματοδοτικούς πόρους.

Πρόταση τροποποίησης παρ.4 αρ.60: «Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού δύναται να προκηρύσσονται προγράμματα

εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης από Κ.Α.Ε., προς εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, με χρηματοδότηση ιδίως από πόρους της Ε.Ε. και του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης. Με την ανωτέρω απόφαση δύναται να καθορίζονται η χρονική διάρκεια και οι δικαιούχοι των προγραμμάτων, τα κριτήρια επιλεξιμότητας και τα ποσοστά επιδότησης **παρέχοντας προτεραιότητα σε δικαιούχους που αποδεδειγμένα έχουν δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό ή άλλους χρηματοδοτικούς πόρους για εγκατάσταση έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού**, η μέγιστη εγκατεστημένη ισχύς των φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης, (...) και η ασφάλεια της λειτουργίας του δικτύου και του συστήματος.»

Πέραν όμως της παραπάνω θετικής πρόβλεψης για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένης κατηγορίας έργων των ΚΑΕ, παραμένει η ανάγκη για τη δημιουργία ενός μονιμότερου χρηματοδοτικού μηχανισμού για τις ΚΑΕ, ώστε να αρθούν χρηματοδοτικά εμπόδια και να ενισχυθούν σε βάθος χρόνου για όλο το εύρος των δραστηριοτήτων τους. Για τον λόγο αυτό **προτείνεται η πρόβλεψη δημιουργίας αναπτυξιακού ταμείου** για τις ΚΑΕ.

Πρόταση προσθήκης νέας παραγράφου 9 στο άρθρο 60:

«9. Συστήνεται αναπτυξιακό ταμείο ειδικά για τις ΚΑΕ, με σκοπό, ενδεικτικά, να διευκολύνει την πρόσβασή τους στον δανεισμό, την παροχή εγγυήσεων, και την επιχορήγηση του κόστους της προκαταρκτικής φάσης των έργων.»

Άρθρο 63: Αυτοκατανάλωση από ΑΠΕ

Οι περιορισμοί που τίθενται από την περ.6 του αρ.63, η οποία προβλέπει αναλογικές χρεώσεις για αυτοκαταναλωτές εφόσον από 01.12.2026 το συνολικό μερίδιο των εγκαταστάσεων αυτοκατανάλωσης υπερβαίνει το οχτώ τοις εκατό (8%) της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος ηλεκτρικής ενέργειας, προβλέπονται μεν από την Οδηγία, δεν είναι κατανοητός δε ο λόγος μεταφοράς τους αυτούσια στο εθνικό δίκαιο. Δεδομένου ότι τα επόμενα χρόνια θα γίνουν τόσο αναβαθμίσεις όσο και νέα δίκτυα, καθώς και ότι οι αυτοκαταναλωτές ήδη χρεώνονται για τη χρήση του δικτύου δεν είναι σαφής η πρόθεση του νομοθέτη για τη θέσπιση των περιορισμών της περ.6 ούτε η επιλογή του ποσοστού διείσδυσης της αυτοπαραγωγής του 8% πέρα από το οποίο θα θεσπίζονται οι αναλογικές χρεώσεις. Μια τέτοια, άγνωστη σήμερα, μελλοντική ρύθμιση, μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά για την ανάπτυξη της αυτοπαραγωγής στην Ελλάδα και την ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση, η οποία κάθε άλλο παρά πρέπει να εμποδίζεται, ειδικά την περίοδο της ενεργειακής κρίσης που διανύουμε. Σε κάθε περίπτωση, πιθανές τέτοιες χρεώσεις δεν μπορεί να βαρύνουν εξίσου όλους τους αυτοπαραγωγούς. Έργα ΑΠΕ εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από πολίτες ή νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού πρέπει να εξαιρούνται από αυτές. Προτείνεται συνεπώς η διαγραφή της συγκεκριμένης πρόβλεψης από τον συγκεκριμένο νόμο και η επανεξέταση του θέματος, όταν τα μερίδια της αυτοπαραγωγής θα πλησιάζουν τα ποσοστά όπου θα τεκμηριώνεται ότι κάποιου είδους ενίσχυση θα απαιτηθεί για την περαιτέρω ανάπτυξη της αυτοπαραγωγής, εξαιρώντας από την επιβάρυνση τις ενεργειακές κοινότητες που δραστηριοποιούνται σε έργα ΑΠΕ κοινωφελούς σκοπού.

Άρθρο 64: Διασφάλιση ηλεκτρικού χώρου για αυτοκαταναλωτές

Είναι σημαντικό ότι στο άρθρο αυτό νομοθετείται η διασφάλιση ηλεκτρικού χώρου 2GW για την εφαρμογή ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Πρόκειται για ένα αίτημα που έχει διατυπώσει αντίστοιχα και ο ΔΕΔΔΗΕ στο Σχέδιο Ανάπτυξης 2021 – 2026 που έχει θέσει την περίοδο αυτή σε δημόσια διαβούλευση. Αναγνωρίζοντας ότι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα ανάπτυξης των έργων των ενεργειακών κοινοτήτων είναι η διαθεσιμότητα του δικτύου, η πρόβλεψη αυτή θα μπορέσει να δώσει περιθώριο στα έργα των τοπικών κοινωνιών να αναπτυχθούν σημαντικά. Σήμερα, υπάρχουν εγκατεστημένα 174MW ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, ενώ βρίσκονται σε αναμονή ακόμη 690MW (δεδομένα 11.2022). Επιπλέον τα 2GW αυτοκατανάλωσης αντιστοιχούν στο 14% της ισχύος των φωτοβολταϊκών έργων που προβλέπονται στο προσχέδιο του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (14.1GW). Συνεπώς το περιθώριο των 2GW μπορεί να καλύψει τις τρέχουσες ανάγκες και μεγάλο τμήμα των μελλοντικών. Ωστόσο, το σχέδιο νόμου εισάγει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις να συστήσουν ενεργειακές κοινότητες για την εφαρμογή ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, οι ενεργειακές ανάγκες των οποίων μπορούν πιθανά να ξεπεράσουν κατά πολύ το περιθώριο των 2 GW. Συνεπώς, **κατά την εξέταση των αιτημάτων σύνδεσης αλλά και στις υπουργικές αποφάσεις που θα προσδιορίζουν τους δικαιούχους των προγραμμάτων αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι το σημαντικό αυτό περιθώριο ισχύος, καθώς και όποια επέκτασή του στο μέλλον, θα διαμοιραστεί ισότιμα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών αυτοκαταναλωτών (πολίτες και νοικοκυριά, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ΟΤΑ, αγρότες, νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου) δίνοντας προτεραιότητα σε νοικοκυριά και πολίτες.**

Άρθρο 64: Σύνδεση έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης

Θετική είναι η πρόβλεψη της παρ. 6 του αρ.64 για τη δυνατότητα σύνδεσης έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται περισσότερες δυνατότητες σύνδεσης έργων και αξιοποίησης των υφιστάμενων υποδομών. Η δυνατότητα λοιπόν αυτή για σύνδεση στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης δεν θα πρέπει να περιοριστεί μόνο στα έργα των μεγάλων επιχειρήσεων, αλλά να προβλεφθεί η σύνδεση στην Υψηλή Τάση και για έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού πολιτών. Η συγκεκριμένη δυνατότητα μπορεί να έχει άμεση εφαρμογή για πολλά έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων στη λιγνιτική Δυτική Μακεδονία, όπου σήμερα, με βάση τις απορριπτικές απαντήσεις του ΔΕΔΔΗΕ, το δίκτυο χαμηλής και μέσης τάσης αδυνατεί να τα συνδέσει, αλλά υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης στο υφιστάμενο Δίκτυο Υψηλής Τάσης. Η δυνατότητα αξιοποίησης του Δικτύου Υψηλής Τάσης στη Δυτική Μακεδονία θα συμβάλει επίσης στην άμεση ενεργοποίηση και απορρόφηση των πόρων του Προγράμματος Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης 2021 – 2027 που αφορούν ενεργειακές κοινότητες. Συνεπώς προτείνουμε **να υπάρξει μέριμνα για σύνδεση στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού όχι μόνο των ΚΑΕ και των ΕΚΠ αλλά και των υφιστάμενων ενεργειακών κοινοτήτων του ν.4513/2018, και ειδικά στη Δυτική Μακεδονία όπου υπάρχει αυξημένη ζήτηση για την κατηγορία αυτή των έργων.**

Άρθρο 64: Εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός

Η τροποποίηση που εισάγεται για τους φορείς που μπορούν να εφαρμόσουν εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό (παρ. 2 αρ.64) περιλαμβάνει μεν τις ΚΑΕ, ΕΚΠ και ενεργειακές κοινότητες του ν.4513/2018 αλλά μόνο για τα μέλη τους που είναι οικιακοί καταναλωτές, αγρότες και για όσους βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Με τη ρύθμιση αυτή δημιουργείται σύγχυση ως προς το αν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που μπορούν να είναι μέλη των ΚΑΕ μπορούν να εφαρμόσουν εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό. Επίσης, άλλα νομικά πρόσωπα, όπως ΑΜΚΕ ή ένας συνεταιρισμός που μπορεί να είναι μέλος σε μια ΕΚΠ είναι αμφίβολο εάν θα μπορούν να εφαρμόσουν τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό. **Επειδή το εργαλείο του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού είναι σημαντικό για την κάλυψη ιδίων ενεργειακών αναγκών προτείνουμε η δυνατότητα αυτή να μη στερηθεί σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού σκοπού, όπως ΑΜΚΕ, κοινωνικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί.**

Πρόταση τροποποίησης παρ.2 αρ 64:

«2. Ειδικά επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. και συστημάτων αποθήκευσης προς κάλυψη ιδίων αναγκών, με εφαρμογή εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού για: α) Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού, σύμφωνα και με το άρθρο 14Β, β) εγγεγραμμένους στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων του ν. 3874/2010 (Α' 151) για εγκαταστάσεις αγροτικών εκμεταλλεύσεων του ν. 3874/2010 και αγροτικών χρήσεων, γ) Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας, Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών και Ενεργειακές Κοινότητες του ν. 4513/2018 (Α' 9) για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών των μελών που είναι αποκλειστικά οικιακοί καταναλωτές, **μικρομεσαίες επιχειρήσεις**, αγρότες εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων του ν. 3874/2010, **νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα**, καθώς και για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών πολιτών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και νοικοκυριά που πλήττονται από την ενεργειακή ένδεια, σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΓΔΕ/89335/5599/27.9.2021 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 4447).»

Άρθρο 89: Συνεταιριστικές μερίδες ΕΚΠ

Στο άρθρο 87 οι ΕΚΠ ορίζονται ως αστικοί συνεταιρισμοί του ν.1667/1986 και ως εκ τούτου οφείλουν να ακολουθούν τις συνεταιριστικές αρχές και αξίες. Μια από αυτές είναι η αξία της ισότητας μεταξύ των μελών, η οποία διασφαλίζεται με την πρόβλεψη για το ίσο δικαίωμα στη λήψη αποφάσεων ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που το κάθε μέλος μπορεί να διαθέτει. Η αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει για τις ΚΑΕ, αλλά έχει παραληφθεί από τις ΕΚΠ. **Προτείνουμε να εισαχθεί η πρόβλεψη αυτή και για τις ΕΚΠ.**

Πρόταση προσθήκης νέας παραγράφου 4 στο άρθρο 89:

«4. Κάθε μέλος, ανεξαρτήτως του αριθμού των συνεταιριστικών μερίδων που κατέχει, συμμετέχει στη γενική συνέλευση με μία (1) μόνο ψήφο.»

Λοιπές παρατηρήσεις:

Οι μεταβατικές διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου δεν διευκρινίζουν τι θα γίνει με τις υφιστάμενες ενεργειακές κοινότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δεν δύνανται να

μετατραπούν σε ΚΑΕ ή ΕΚΠ και ακόμα δεν έχουν πάρει όρους σύνδεσης για τα έργα τους (για παράδειγμα ενεργειακές κοινότητες πολιτών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με λιγότερο από 60 μέλη). Προτείνεται να διευκρινιστεί αν μπορούν να συνεχίσουν να αιτούνται έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και να έχουν πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 60.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ' – ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μέρος Β – Ρυθμίσεις για την Ενέργεια

Κεφάλαιο Α

Άρθρο 109: Παράταση προθεσμίας υπογραφής Συμβάσεων Λειτουργικής Ενίσχυσης

Θεωρούμε λανθασμένη τη χορήγηση και νέων παρατάσεων σε λειτουργικές ενισχύσεις από ενεργειακές κοινότητες. Τόσο τα φωτοβολταϊκά όσο και τα αιολικά συστήματα αποτελούν πολύ ώριμες τεχνολογίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και δεν χρειάζονται λειτουργικές ενισχύσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Η παροχή τέτοιων λειτουργικών ενισχύσεων σε αυτή τη φάση οδηγεί σε αχρείαση αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τους υπόλοιπους πολίτες, πράγμα που είναι τουλάχιστον άδικο ειδικά στην τρέχουσα συγκυρία της έκρηξης του ενεργειακού κόστους. Στον βαθμό δε που οι παρατάσεις των λειτουργικών ενισχύσεων αφορούν έργα κερδοσκοπικού σκοπού από ενεργειακές κοινότητες, όπως συνέβαινε ως τώρα κατά κόρον, η παροχή και νέας παράτασης λειτουργικών ενισχύσεων σε τέτοιου είδους έργα υπονομεύει τις θετικές μεταρρυθμίσεις που γίνονται στο ίδιο σχέδιο νόμου με τη θέσπιση των Κ.Α.Ε. και των Ε.Κ.Π. οι οποίες περιορίζουν πολύ τη λανθασμένη χρήση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων για την αποκόμιση κερδών. Σημειώνεται ότι ως τον Νοέμβριο του 2022 με βάση τα επίσημα στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ είχαν εγκατασταθεί 800 MW τέτοιων έργων ενεργειακών κοινοτήτων που πουλούν την παραγόμενη ενέργεια στο δίκτυο χαμηλής και μέσης τάσης και λιγότερα από 14 MW έργων κάλυψης των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγής) από ενεργειακές κοινότητες και άλλους φορείς. Όσες εταιρίες ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν για κερδοσκοπικούς σκοπούς στην αγορά των ΑΠΕ, δεν χρειάζεται να εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τον θεσμό των ενεργειακών κοινοτήτων. Μπορούν με ευκολία να το πράξουν μέσω της συμμετοχής τους στις ανταγωνιστικές διαδικασίες έργων ΑΠΕ. Εάν η πολιτεία θέλει να αξιοποιήσει τους δημόσιους πόρους (κρατικές ενισχύσεις) για να υποστηρίξει τις ΚΑΕ, ΕΚΠ και τις ενεργειακές κοινότητες του ν. 4513/2018, τότε θα μπορούσε ενδεικτικά, να θεσμοθετήσει ένα αναπτυξιακό ταμείο που να διευκολύνει την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση για συμμετοχή σε διαγωνιστικές διαδικασίες (δανεισμός για κάλυψη κόστους συμμετοχής σε διαγωνισμό, για διαμόρφωση φακέλου συμμετοχής σε διαγωνισμό κλπ) ή και να δημιουργήσει ένα ειδικό διαγωνιστικό πλαίσιο μόνο για έργα ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων, ώστε να εξασφαλίζονται δίκαιοι όροι ανταγωνισμού.

Κεφάλαιο Δ

Άρθρο 138: Προσθήκη περιθωρίου ισχύος στα κορεσμένα δίκτυα και για Κ.Α.Ε.

Προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 138 ώστε να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα στα κορεσμένα δίκτυα και για τα έργα των Κοινοτήτων Ανανεώσιμης Ενέργειας. Με την προτεινόμενη τροποποίηση οι αγρότες (είτε ατομικά ως αυτοπαραγωγοί είτε μέσω ενεργειακών κοινοτήτων που μπορούν να συστήνουν) θα έχουν προνομιακή πρόσβαση στο δίκτυο έως και 40%. Επιπλέον, δεν θα είναι αναγκαίες οι εξαιρέσεις που προστέθηκαν στο τέλος του άρθρου οι οποίες αυξάνουν το περιθώριο ισχύος για ορισμένες μόνο κατηγορίες έργων στα 100 KW. Ειδικότερα, προτείνεται η ακόλουθη τροποποίηση των ποσοστών στα εδάφια (α)-(γ) καθώς και η προσθήκη νέου εδαφίου (δ) ως εξής:

α) Σταθμοί Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. που εγκαθίστανται από αυτοπαραγωγούς και αφορούν οικίες (νοικοκυριά), συμπεριλαμβανομένων σταθμών του ειδικού προγράμματος ανάπτυξης φωτοβολταϊκών συστημάτων, σε ποσοστό **τριάντα τοις εκατό (30%)**,

β) σταθμοί Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. που εγκαθίστανται από αυτοπαραγωγούς και αφορούν τον πρωτογενή τομέα (αγρότες), σε ποσοστό **δέκα τοις εκατό (10%)**,

γ) σταθμοί Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. που εγκαθίστανται από αυτοπαραγωγούς και αφορούν τον δευτερογενή τριτογενή τομέα (λοιπές χρήσεις) σε ποσοστό **είκοσι τοις εκατό (20%)**.

δ) **σταθμοί Α.Π.Ε. που εγκαθίστανται από Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας, σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%)**.

Για την διάθεση του ως άνω περιθωρίου, ο Διαχειριστής του Δικτύου χορηγεί Οριστικές Προσφορές Σύμβασης με ανώτατο όριο ισχύος τα δέκα κόμμα οχτώ κιλοβάτ (10.8 KW) ανά παροχή κατανάλωσης. **Στην περίπτωση έργων που υπάγονται στην υποκατηγορία (δ), το όριο που εφαρμόζεται για κάθε μέλος της Κοινότητας Ανανεώσιμης Ενέργειας είναι 5 κιλοβάτ (5 KW).**

Επιπλέον, θεωρούμε λανθασμένη τη λογική των εξαιρέσεων που παρατίθενται στη συνέχεια του άρθρου και συγκεκριμένα την προσθήκη στο άρθρο που αυξάνει στα 100 KW το όριο ισχύος για συγκεκριμένες κατηγορίες, ακυρώνοντας στην ουσία τις ρυθμίσεις στα εδάφια (α)-(δ): «*Ειδικά για σταθμούς αυτοπαραγωγής ενεργειακού συμψηφισμού που υλοποιούνται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προνοιακού χαρακτήρα, εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, φιλανθρωπικά ιδρύματα, οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, καθώς και από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού για κάλυψη των αναγκών των δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών, σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κέντρων υγείας και νοσοκομείων, δημοτικών και δημοσίων αθλητικών κέντρων, το όριο ισχύος του προηγούμενου εδαφίου αυξάνεται στα εκατό (100) kW*» **Όλες οι παραπάνω κατηγορίες μπορούν να καλύψουν ίδιες ανάγκες μέσω εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού αξιοποιώντας το νέο νομικό όχημα των Κοινοτήτων Ανανεώσιμης Ενέργειας (Κ.Α.Ε.) σε συνδυασμό με το νέο, προτεινόμενο εδάφιο (δ).**

Κεφάλαιο Ζ

Άρθρο 160: Απαγόρευση έκδοσης νέων αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύσιμο φυσικό αέριο ή πετρελαϊκά προϊόντα – Παύση αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας – Δυνατότητα μετατροπής αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε άδειες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας

Το άρθρο 160 περιέχει δύο θετικά στοιχεία: Α) την κατάργηση της άδειας παραγωγής μονάδων ορυκτού αερίου που δεν έχουν ως τώρα προσφορά σύνδεσης Β) τη δυνατότητα μετατροπής αδειών παραγωγής μονάδων με καύσιμο το ορυκτό αέριο που δεν έχουν ακόμα προσφορά σύνδεσης σε άδειες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας με την προϋπόθεση ότι το σχετικό αίτημα θα κατατεθεί ως τη 30^η Ιουνίου 2023. Το Β) δε, φαίνεται να αφορά τις νέες μονάδες αερίου που έχουν προσφορά σύνδεσης, αλλά ακόμα δεν έχουν ξεκινήσει να κατασκευάζονται, όπως συμβαίνει με τη νέα μονάδα στην Κομοτηνή και αυτή στην Αλεξανδρούπολη.

Επιπλέον η παράγραφος 14 του άρθρου φαίνεται να αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο αντικατάστασης της λιγνιτικής Πτολεμαΐδας 5 από μονάδα ορυκτού αερίου και μάλιστα μεγαλύτερης ισχύος, η οποία σύμφωνα με παλαιότερες ανακοινώσεις της ΔΕΗ μπορεί να φτάσει τα 1100 MW.

Καταρχάς, με δεδομένο ότι η ΔΕΗ δεν έχει ακόμα αποφασίσει για το μέλλον της Πτολεμαΐδας 5 μετά την παύση της λιγνιτικής της λειτουργίας ως το 2028 το αργότερο – σύμφωνα τον εθνικό κλιματικό νόμο 4936/2022 – είναι απαραίτητο να διατηρηθεί ανοικτό το ενδεχόμενο μετατροπής της σε μονάδα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με τη μορφή θερμότητας (θερμική αποθήκευση). Αυτό μπορεί να συμβεί με την ακόλουθη προσθήκη στην παράγραφο 14 που τροποποιεί το άρθρο 160:

«...Οι άδειες παραγωγής του προηγούμενου εδαφίου δύναται να τροποποιούνται και λόγω αλλαγής καυσίμου σε καύσιμο με χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ή λόγω μετατροπής σε μονάδα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας».

Επιπλέον, οι ρυθμίσεις του άρθρου 160 είναι προβληματικές ως προς τη συνέπειά τους με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), σύμφωνα με το οποίο η ισχύς μονάδων ορυκτού αερίου ως το 2030 δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 6.9 GW. Υπογραμμίζεται δε ότι το στοιχείο αυτό παρέμεινε αναλλοίωτο και στο σχέδιο αναθεώρησης του ΕΣΕΚ που παρουσιάστηκε από το ΥΠΕΝ πολύ πρόσφατα (16 Ιανουαρίου 2023). Δεδομένου ότι σήμερα βρίσκονται ήδη σε λειτουργία περισσότερα από 6 GW ισχύος μονάδων ορυκτού αερίου, και είναι σε στάδιο κατασκευής μονάδα αερίου ισχύος 877 MW, προκειμένου και να εγκατασταθεί και η δεύτερη νέα μονάδα στην Αλεξανδρούπολη ισχύος 840 M, πολλώ δε μάλλον η νέα ισχύς 1100 MW της μονάδας με καύσιμο το ορυκτό αέριο που ενδέχεται να αντικαταστήσει τη λιγνιτική Πτολεμαΐδα 5, είναι απαραίτητο να αποσυρθεί ίση ισχύς υφιστάμενων μονάδων αερίου, ώστε να μην παραβιαστεί ο εθνικός ενεργειακός σχεδιασμός. Για να εξαιληθεί αυτή η διαγραφόμενη ασυνέπεια με το ΕΣΕΚ προτείνεται η γίνει η ακόλουθη προσθήκη στην παράγραφο 14:

«Η έγκριση τροποποιήσεων των αδειών παραγωγής μονάδων με καύσιμο λιθάνθρακα, λιγνίτη, φυσικό αέριο ή πετρελαϊκά προϊόντα θα γίνεται με την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζονται τα προβλεπόμενα για τη συνολική ισχύ τέτοιων μονάδων στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.»

Άρθρο 164: Προώθηση υλοποίησης πιλοτικών έργων Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων – Προσθήκη περ. 32λστ στο άρθρο 2 και άρθρου 7Α στον ν. 4964/2022 – Τροποποίηση άρθρου 174 ν. 4964/2022

Με το άρθρο εισάγεται μία νέα έννοια: οι «Περιοχές Πρώτης Επιλογής Α.Π.Ε.», η οποία φέρεται να είναι σε συμμόρφωση με τον νέο ευρωπαϊκό κανονισμό (ΕΕ) 2022/2577 για την επιτάχυνση των ΑΠΕ. Ενώ πράγματι υπάρχει ανάγκη για επιτάχυνση των ΑΠΕ, ο κανονισμός θέτει ορισμένες πρόσθετες ασφαλιστικές δικλείδες οι οποίες δεν μεταφέρονται πλήρως με την προτεινόμενη ρύθμιση. Οι ασφαλιστικές δικλείδες αφορούν: 1) στη διάρκεια ισχύος της παρέκκλισης από τη νομοθεσία λόγω των έκτακτων συνθηκών, 2) στη διευκρίνιση ότι κυρίως καλύπτει εκκρεμείς διαδικασίες αδειοδότησης, και 3) στην υποχρέωση θέσπισης αναλογικών μέτρων μετριασμού ή, εάν δεν είναι διαθέσιμα, αντισταθμιστικά μέτρα για τη διασφάλιση της προστασίας των προστατευόμενων ειδών.

Με δεδομένα τα τεράστια κενά που έχει η χώρα στη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία και ειδικά την εφαρμογή των υποχρεώσεων που αφορούν στις οδηγίες για τους οικοτόπους και τα άγρια πτηνά, η εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού θα πρέπει να γίνει με τον πλέον αυστηρό τρόπο και κυρίως σε μικρές αποκεντρωμένες εγκαταστάσεις με σκοπό τη μεμονωμένη ή συλλογική (από ενεργειακές κοινότητες) αυτοκατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας σε ΑΠΕ.

Επιπλέον, θα πρέπει να οδηγήσουν σε παράλληλη επιτάχυνση των ενεργειών εκ μέρους της πολιτείας για την εκπλήρωση των βασικών υποχρεώσεων που αφορούν στην προστασία της φύσης, ήτοι τον ορισμό τοπικών στόχων διατήρησης για τις περιοχές Natura 2000, τη συμπλήρωση στόχων διατήρησης για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας και σε εθνικό επίπεδο για τα προστατευόμενα άγρια πτηνά, την ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, των Προεδρικών Διαταγμάτων και των Σχεδίων Διαχείρισης για τις προστατευόμενες περιοχές, την έγκριση των σχεδίων δράσης ειδών που εκκρεμούν και την εφαρμογή όλων των σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων.

Παράλληλα, θα πρέπει να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση της αναθεώρησης του Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις ΑΠΕ ώστε η εγκατάσταση των ΑΠΕ να μην γίνεται στη βάση *ad hoc* σχεδιασμών αλλά στη βάση ενός νέου και ολοκληρωμένου σχεδιασμού που λαμβάνει υπόψη όλες τις πτυχές και προτεραιότητες: ενεργειακές, οικολογικές, κοινωνικές και πολιτιστικές.

Μέρος Δ – Διατάξεις για την Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος

Κεφάλαιο Α

Άρθρο 174: Στόχοι προστασίας της φύσης

1. Κρίνεται ως ιδιαίτερα θετικό ότι στο σχέδιο νόμου ενσωματώνεται και καθίσταται νομικά δεσμευτικός ο στόχος προστασίας του 30% των χερσαίων και θαλάσσιων εκτάσεων της χώρας, όπως προβλέπεται τόσο στο νέο Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα που συμφωνήθηκε στη 15^η Συνδιάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στο Μόντρεαλ (CBD COP 15, Δεκέμβριος 2022) όσο και στη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.
2. Είναι επίσης θετικό ότι ο νόμος προβλέπει ένα αυστηρό πλαίσιο προστασίας για τα δάση και τους υγροτόπους που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Ωστόσο, δεν είναι σαφές αν η πρόβλεψη αυτή υπονοεί και εκπλήρωση ή μόνο συνεισφορά προς τη δέσμευση που περιλαμβάνεται στη Στρατηγική της ΕΕ για «Αυστηρή προστασία τουλάχιστον του ενός τρίτου των προστατευόμενων περιοχών της ΕΕ [ήτοι 10% της χερσαίας και 10% της θαλάσσιας έκτασης], συμπεριλαμβανομένων όλων των εναπομεινάντων πρωτογενών και παλαιών δασών της ΕΕ». Συνεπώς, **προτείνεται** ο στόχος να συμπεριληφθεί στο κείμενο της παραγράφου ώστε να είναι ξεκάθαρη η νομική δέσμευση με το εξής 1 εδάφιο **«Έως το 2030 τίθεται σε καθεστώς αυστηρής προστασίας το ένα τρίτο (1/3) των προστατευόμενων εκτάσεων της χώρας ήτοι το 10% της χερσαίας και το 10% της θαλάσσιας έκτασης της. Προς επίτευξη αυτού του στόχου ...[συνεχίζει το εδάφιο ως έχει «το σύνολο των αρχέγονων και παλαιών δασών, των μικρών νησιωτικών...»]**.
3. Ενώ στην **παράγραφο 3** γίνεται αναφορά σε μέτρα περιορισμού της αλιείας σε ποσοστό 10% των χωρικών υδάτων, δηλαδή χαρακτηρισμού τους ως *no-take zones*, δεν είναι σαφές αν αυτό καλύπτει την παράλληλη δέσμευση που απορρέει από τη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα για αυστηρή προστασία για το 10% των θαλασσών, στο οποίο καθεστώς προστασίας περιλαμβάνεται και η ρύθμιση και άλλων δραστηριοτήτων στον θαλάσσιο χώρο πέραν της αλιείας (π.χ. εξορυκτικές δραστηριότητες, επιβαρυντικές εγκαταστάσεις, κτλ.). Συνεπώς, επαναλαμβάνουμε ότι είναι **απαραίτητη προσθήκη** στην προηγούμενη παράγραφο πλήρους μεταφοράς της δέσμευσης που περιλαμβάνεται στη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.
4. Κρίνουμε ως ιδιαίτερα θετική την ενσωμάτωση στην **παράγραφο 4** των στόχων του υπό επεξεργασία νέου ευρωπαϊκού κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης και κυρίως του πιο φιλόδοξου Στόχου 2 του νέου Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα, όπως συμφωνήθηκε κατά την 15^η Συνδιάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στο Μόντρεαλ. Επίσης, κρίνουμε ότι είναι σωστή η διάκριση της αποκατάστασης εντός (άρθρο 175) και εκτός περιοχών Natura 2000 (πάρ. 4 του άρθρου 174 και 176-177), όπως εξάλλου προβλέπει και ο υπό επεξεργασία κανονισμός.

Ωστόσο, ενώ στο άρθρο 175 περιλαμβάνονται διατάξεις για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των μέτρων αποκατάστασης εντός περιοχών Natura 2000, δηλαδή μέσα από τα σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, το ίδιο δεν ισχύει για τον σχεδιασμό των μέτρων αποκατάστασης εκτός περιοχών Natura 2000 (πέραν της πρόβλεψης για Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αναστροφή της μείωσης των πληθυσμών των επικονιαστών στο άρθρο 176). Ο υπό επεξεργασία ευρωπαϊκός κανονισμός για την αποκατάσταση της φύσης προβλέπει την κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Αποκατάστασης της Φύσης. Συνεπώς, **προτείνεται** να προβλεφθεί από το παρόν σχέδιο νόμου ότι τα μέτρα αποκατάστασης εκτός των περιοχών Natura 2000 θα ενταχθούν σε Εθνικό Σχέδιο Αποκατάστασης της Φύσης, οι προδιαγραφές του οποίου θα καθοριστούν με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από γνώμη της Επιτροπής Φύση 2000, ώστε με συστηματικό τρόπο και μέσω της διυπουργικής συνέργειας που η σύνθεση της Επιτροπής επιτρέπει να υλοποιηθούν οι προβλεπόμενοι στόχοι.

5. Επίσης, ενώ στα άρθρα **176 και 177** ορίζονται στόχοι και μέτρα αποκατάστασης για τους επικονιαστές και την αστική βιοποικιλότητα, απουσιάζει η αναφορά σε άλλους τύπους οικοσυστημάτων που περιλαμβάνονται στον υπό επεξεργασία ευρωπαϊκό κανονισμό και συγκεκριμένα αφορούν στην αποκατάσταση φυσικής συνδεσιμότητας των ποταμών και των φυσικών λειτουργιών των σχετικών πλημμυρικών περιοχών (άρθρο 7), την αποκατάσταση γεωργικών οικοσυστημάτων (άρθρο 8) και δασικών οικοσυστημάτων (άρθρο 9). **Προτείνεται** να προσαρμοστεί το σχέδιο νόμου ώστε και αυτοί οι στόχοι να ενσωματωθούν στο τελικό κείμενο.
6. Για την εφαρμογή τόσο των διατάξεων για την προστασία της φύσης όσο και εκείνων που αφορούν στην αποκατάσταση της φύσης στα άρθρα που ακολουθούν είναι εξαιρετικά **επείγον να καταρτιστεί το νέο - δεύτερο - Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029**, που παραμένει ως εκκρεμότητα από το 2020, εν αναμονή του νέου Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα. Προτείνεται να ακολουθηθεί μία διατομεακή – διυπουργική διαδικασία, με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων, περιβαλλοντικών οργανώσεων και δεξαμενών σκέψης καθώς και εμπλεκόμενων φορέων. Κρίσιμο ρόλο στην κατάρτιση του σχεδίου πρέπει να έχει η Επιτροπή Φύση 2000 που αποτελεί το κεντρικό γνωμοδοτικό όργανο του κράτους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και είχε καίριο ρόλο στην κατάρτιση τόσο της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα όσο και του 1^{ου} Σχεδίου Δράσης.
7. Επιπλέον, τονίζουμε την ανάγκη οι προτεραιότητες που τίθενται στο παρόν σχέδιο νόμου για την προστασία και την αποκατάσταση της φύσης (στα άρθρα που ακολουθούν) να οδηγήσουν **σε προσαρμογή των σχετικών χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων** του ΕΣΠΑ 2021-2027, και ειδικά του τομεακού Προγράμματος για το Περιβάλλον και την Κλιματική Αλλαγή, των Περιφερειακών Προγραμμάτων και του Προγράμματος Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας 2021-2027, του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, καθώς και του Πράσινου Ταμείου και του εθνικού προϋπολογισμού.

Άρθρο 175: Αποκατάσταση οικοσυστημάτων

Κρίνουμε ως ιδιαίτερα θετική τη φιλόδοξη δέσμευση της χώρας για 100% επαναφορά σε καλή κατάσταση ως το 2050 των τύπων οικοτόπων εντός των περιοχών Natura 2000 που δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Με δεδομένες τις μέχρι σήμερα καθυστερήσεις στην εφαρμογή των στόχων διατήρησης, η νομικά δεσμευτική στοχοθέτηση μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων της χώρας. Εξάλλου, η κατάσταση διατήρησής τους είναι συγκριτικά με τον μέσο όρο της ΕΕ-27 καλύτερη. Την ίδια στιγμή, δεν πρέπει να υποτιμάται η προσπάθεια που απαιτείται για τη βελτίωση της κατάστασης των τύπων οικοτόπων που δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης. Επαναλαμβάνουμε συνεπώς την πρόταση και παράτρηση προς την ελληνική πολιτεία για **επιτάχυνση της εφαρμογής των υφιστάμενων υποχρεώσεων για τις περιοχές Natura 2000** καθώς και της **προσαρμογής των διαθέσιμων πόρων** που αναφέρθηκαν παραπάνω (άρθρο 64).

Άρθρο 178: Ζώνες προστασίας και διαχείρισης που περιλαμβάνονται στις ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες

Οι τροποποιήσεις που προτείνονται στις ζώνες προστασίας οδηγούν στη διαγραφή των εδαφίων της εκάστοτε παραγράφου που αφορούν στην επιλογή και εξειδίκευση των χρήσεων γης της παρ. 18 του άρθρου 44 του ν. 4685/2020 (δηλαδή των άρθρων 14α-14δ του προεδρικού διατάγματος 59/2018). Η ρύθμιση αυτή θα μπορούσε να είναι ένα βήμα προς τη θετική κατεύθυνση, αν συνοδευόταν από ρητή κατάργησή τους ώστε να επιτευχθεί στην πράξη «η αποδέσμευση των Ζωνών Προστασίας από τις γενικές χρήσεις γης του πολεοδομικού σχεδιασμού», όπως αναφέρεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης.

Ωστόσο, αυτό δεν συμβαίνει, με αποτέλεσμα να παραμένει ένα νομικό κενό σύνδεσης των ζωνών προστασίας με τις χρήσεις γης, εκτός και αν ο νομοθέτης καλύπτει το κενό με την παρ. 6 του άρθρου 19 του ν. 1650 (όπως τροποποιήθηκε από τον 4685/2020) που προβλέπει την επιλογή χρήσεων γης για τις εκτάσεις που εντάσσονται σε ζώνες προστασίας αλλά δεν καλύπτει τις περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας. Συνεπώς, μπορεί να δημιουργηθεί περαιτέρω καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών και την έκδοση των σχετικών Προεδρικών Διαταγμάτων και Σχεδίων Διαχείρισης. Σε αυτήν την περίπτωση **προτείνεται** να τροποποιηθεί εκ νέου το προεδρικό διάταγμα του 59/2019 ώστε να μην γίνεται αναφορά στις επιμέρους ζώνες προστασίας ώστε οι αναφορές να είναι συνεπείς μεταξύ τους και έτσι να δημιουργηθεί ένας υπο-κατάλογος χρήσεων γης που αφορούν στις προστατευόμενες περιοχές.

Ωστόσο, προτιμότερη επιλογή που **προτείνεται** είναι η ακόλουθη:

- κατάργηση της παρ. 18 του άρθρου 44 του ν. 4685/2020 (δλδ. των άρθρων 14α-14δ του π.δ. 59/2018) και παράλληλη

- συμπλήρωση των ορισμών των κατηγοριών και των ζωνών προστασίας των προστατευόμενων περιοχών, ώστε, όπως είχαμε προτείνει στο παρελθόν¹, να λειτουργούν ως κριτήριο / φίλτρο για την επιλογή των χρήσεων γης ανά ζώνη προστασίας ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε προστατευόμενης περιοχής.

Συγκεκριμένα προτείνουμε τις εξής τροποποιήσεις που είναι σύμφωνες με τα διεθνή (βλ. IUCN²) και ευρωπαϊκά (βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή³) πρότυπα για τον σχεδιασμό προστατευόμενων περιοχών:

1. Συμπλήρωση του ορισμού των προστατευόμενων περιοχών (παράγραφος 2, άρθρου 18 ν. 1650/1986) ώστε να περιλαμβάνονται οι οικοσυστημικές υπηρεσίες και λειτουργίες ως προστατευτέο αντικείμενο και να διευκρινίζεται ο στόχος χαρακτηρισμού των προστατευόμενων περιοχών και να τίθενται βασικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους:
 2. Χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, βιολογικής, γεωλογικής, γεωμορφολογικής, εν γένει επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους **«καθώς και λόγω των οικοσυστημικών υπηρεσιών και λειτουργιών που παρέχουν. Κύριος στόχος των προστατευόμενων περιοχών της χώρας είναι η διατήρηση ή και αναβάθμιση ή και αποκατάσταση της φυσικότητας της περιοχής. Ο κύριος αυτός στόχος εξειδικεύεται ανά κατηγορία και ζώνη προστατευόμενης περιοχής. Η διαχείριση των φυσικών πόρων και οι επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της περιοχής δεν μπορούν να υποβαθμίζουν ή να είναι αντίθετοι με τον κύριο και τους επιμέρους στόχους διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και είναι σύμφωνες με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης».**
2. Συμπλήρωση του ορισμού των Περιοχών Προστασίας Βιοποικιλότητας (παρ. 1α αρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ώστε να ενταχθούν στο προστατευτέο αντικείμενο και οικοσυστημικές υπηρεσίες / λειτουργίες :
 1. α) Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας χαρακτηρίζονται χερσαίες, υδάτινες, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα, φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών διεθνούς, ενωσιακής σημασίας ή/και

¹ The Green Tank. [Σχόλια για το νομοσχέδιο «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας»](#), 19.3.2020, The Green Tank. [Ακρόαση φορέων για το νομοσχέδιο του ΥΠΕΝ στη Βουλή](#), 20.4.2020, The Green Tank. [Σχόλια στη διαβούλευση επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας](#) «Διατάξεις για την απλοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και την προστασία του περιβάλλοντος, επείγουσες δασικές, χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις, θέσπιση πλαισίου για την ανάπτυξη των Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων, αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και ζητήματα κυκλικής οικονομίας», 14.07.2022, The Green Tank. [Προστατευόμενες περιοχές και ορυκτό αέριο στην ακρόαση φορέων στη Βουλή](#), ν/σχ ΥΠΕΝ, 27.07.2022.

² Dudley, N. (ed.) (2008) Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. IUCN, Gland, Switzerland: <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/PAG-021.pdf> και Day, J., Dudley, N., Hockings, M., et al (eds.) (2019). Guidelines for applying the IUCN protected area management categories to marine protected areas. 2nd edition. IUCN, Gland, Switzerland: <https://portals.iucn.org/library/node/48887>.

³ European Commission (2022). Criteria and guidance for protected areas designations. Commission Staff Working Document SWD(2022) 23 final: https://environment.ec.europa.eu/publications/criteria-and-guidance-protected-areas-designations-staff-working-document_en

ελληνικού ενδιαφέροντος «και οικοσυστημικές υπηρεσίες και λειτουργίες» που χρήζουν προστασίας και διατήρησης. ... (ως έχει)

3. Συμπλήρωση του ορισμού των Εθνικών Πάρκων (παρ. 2α άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ως προς το αντικείμενο, την συμπερίληψη των οικοσυστημικών υπηρεσιών και λειτουργιών στο προστατευτέο αντικείμενο, την αξία των περιοχών αυτών και τον κύριο στόχο διαχείρισής τους.:

2.α. **Εθνικά πάρκα.** Ως εθνικά πάρκα, χερσαία, «υδάτινα» θαλάσσια ή μικτού χαρακτήρα, χαρακτηρίζονται οι μεγάλες σε έκταση φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές στις οποίες λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων «διεθνούς», ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος «και οικοσυστημικές υπηρεσίες και λειτουργίες», τα οποία χρήζουν προστασίας και διατήρησης. «Οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας και της ποικιλίας των φυσικών ή των πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών. Ο κύριος στόχος διαχείρισης των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως εθνικά πάρκα είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας, της οικολογικής δομής και των φυσικών διεργασιών και όπου απαιτείται η αποκατάστασή τους.» ... (ως έχει)

4. Συμπλήρωση του ορισμού των Καταφυγίων Άγριας Ζωής (παρ. 2β άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ως προς τον στόχο διαχείρισής τους:

β. **Καταφύγια άγριας ζωής.** Ως καταφύγια άγριας ζωής χαρακτηρίζονται περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα) που αξιολογούνται ως κατάλληλες για «και έχουν ως κύριο στόχο διαχείρισης» την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου. ... (ως έχει)

5. Συμπλήρωση του ορισμού των Προστατευόμενων Τοπίων και Προστατευόμενων Φυσικών Σχηματισμών (παρ. 2γ άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ως προς το προστατευτέο αντικείμενο και τον στόχο διαχείρισής τους:

γ. **Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί:** Ως προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί χαρακτηρίζονται, αντιστοίχως, λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της (περιοχές ή στοιχεία σημειακού χαρακτήρα), που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική «ή πολιτιστική» αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και «ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών» στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, θαλάσσια προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, «ποταμοί και ρέματα» καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα ή τμήματά τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς γεωμορφολογικοί σχηματισμοί και γεώτοποι «καθώς και ανθρωπογενών στοιχείων όπως οι παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, πέτρινοι φράχτες, ξερολιθιές, αναβαθμίδες και κρήνες καθώς και άλλα στοιχεία της υπαίθρου. Η διατήρηση αυτών των

στοιχείων και αξιών τους είναι ο κύριος στόχος διαχείρισης αυτών των περιοχών». ...
(ως έχει)

6. Συμπλήρωση των ορισμών των ζωνών προστασίας της παρ.4 του άρθρου 19 του ν. 1650/1986 ως προς το αντικείμενο, τους στόχους τους και τους όρους καθορισμού των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις, αποσαφηνίζουν την κλιμάκωση της προστασίας ανά ζώνη από την πλέον αυστηρή της ζώνης απόλυτης προστασίας στη λιγότερο αυστηρή που θέτει τις βάσεις για την τοπική βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών.

α. **Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης:** ως ζώνες απόλυτης προστασίας της φύσης ορίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητους τύπους φυσικών οικοτόπων, ή/και με ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών, των οποίων η παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα εκτιμάται ως πολύ υψηλή ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία. **«Κύριος στόχος των ζωνών αυτών είναι η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των φυσικών διεργασιών που το υποστηρίζουν, η αποτελεσματική προστασία του και των οικολογικών αξιών του ώστε να ακολουθήσει τη φυσική εξέλιξη χωρίς ανθρώπινες παρεμβάσεις. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21 ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείριση, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας, όπως και η εκτέλεση εργασιών που κρίνονται απολύτως αναγκαίες για τη μη αλλοίωση εκείνων των χαρακτηριστικών που διασφαλίζουν τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων, ειδών ή οικοτόπων, καθώς και αυστηρά ελεγχόμενη επίσκεψη ειδικών σκοπών.»**

β. **Ζώνη προστασίας της φύσης:** ως ζώνες προστασίας της φύσης ορίζονται εκτάσεις με τύπους φυσικών οικοτόπων, ή/και με ενδιαιτήματα ειδών, των οποίων η παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα εκτιμάται ως υψηλή ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει αυστηρή προστασία. **«Κύριος στόχος των ζωνών αυτών είναι η διατήρηση, διαχείριση και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος - περιλαμβανομένων των φυσικών διεργασιών που το υποστηρίζουν και των οικολογικών και πολιτιστικών αξιών που συνδέονται με την εν λόγω προστατευόμενη περιοχή - και ο αυστηρός έλεγχος των χρήσεων γης, των δραστηριοτήτων ή των επεμβάσεων που μπορούν να μεταβάλλουν προς το χειρότερο ή να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, τη σύνθεση και την εξέλιξη του. Στις ζώνες αυτές απαγορεύονται ή περιορίζονται στον βαθμό που δεν επηρεάζουν προστατευόμενα αντικείμενα και τις συνδεδεμένες με αυτά φυσικές διεργασίες, χρήσεις γης και δραστηριότητες όταν μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της**

προστατευόμενης περιοχής βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21 ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης.»

Διαγραφή: ~~Στις ζώνες αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιαδώς προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του.~~

γ. **Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών:** ως ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών ορίζονται εκτάσεις που υπόκεινται σε κατάλληλη διαχείριση **«και έχουν ως κύριο στόχο»** για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών ενωσιακής σημασίας ή/και εθνικού ενδιαφέροντος) που αυτές φιλοξενούν. Στις Ζώνες Διαχείρισης Οικοτόπων και Ειδών απαγορεύονται ή περιορίζονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής **«βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21»** ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης, **«χρήσεις γης και»** δραστηριότητες όταν αυτές είναι σε θέση μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, να υποβαθμίσουν τον βαθμό διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου και ειδικά όταν η υποβάθμιση αυτή δρα αρνητικά στην κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου σε εθνικό επίπεδο.

δ. **Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων:** ως ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων ορίζονται εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών, στις οποίες είναι δυνατό να συνυπάρχει το προστατευτέο αντικείμενο μαζί με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν **«με κύριο στόχο την προώθηση της»** τη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων ή/και της βιώσιμης ανάπτυξης, αυτή, δηλαδή, που υπηρετεί την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. **«Στις Ζώνες αυτές απαγορεύονται ή περιορίζονται σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21 ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης, χρήσεις γης και δραστηριότητες όταν είναι σε θέση μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, να υποβαθμίσουν τους στόχους διατήρησης της προστατευόμενης περιοχής εντός της συγκεκριμένης ζώνης και συνολικά της προστατευόμενης περιοχής.»**

Διαγραφή: ~~Ανθρωπογενείς δραστηριότητες εντός της ζώνης αυτής, όταν μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου στην προστατευόμενη περιοχή και ιδιαιτέρως της κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου σε εθνικό επίπεδο, υπόκεινται σε κατάλληλες ρυθμίσεις βάσει των σχετικών προβλέψεων της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης.~~

Άρθρο 179: Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, σχέδια διαχείρισης και καθορισμός χρήσεων γης στις προστατευόμενες περιοχές

1. Οι «οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και [οι] περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες» είναι σωστό να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, καθώς οι προστατευόμενες περιοχές δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως περιοχές που τίθενται σε «γυάλα». Οι προστατευόμενες περιοχές είναι περιοχές στις οποίες μπορούν να αναπτυχθούν ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες ωστόσο ρυθμίζονται ανάλογα με τον στόχο προστασίας. Σταθερή προτεραιότητα στον σχεδιασμό όλων των προστατευόμενων περιοχών είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας και των οικολογικών λειτουργιών που παρέχουν. Έτσι, σε καμία περίπτωση υφιστάμενες δραστηριότητες δεν θα πρέπει να δεσμεύσουν τους στόχους και τους όρους προστασίας μιας προστατευόμενης περιοχής. Σε αυτές τις περιπτώσεις όπως προβλέπουν οι παρ. 10 και 11 του παρόντος, υφιστάμενες χρήσεις και δραστηριότητες πρέπει να αξιολογούνται ώστε να επιλεγεί αν θα τεθούν νέοι όροι λειτουργίας, αν θα απαιτηθούν πρόσθετα μέτρα μετριασμού ή αν απαιτείται η παύση (εντός εύλογου χρονικού διαστήματος) της λειτουργίας και η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Συνεπώς, η διάταξη απαιτεί προσοχή κατά την κατάρτιση και εφαρμογή των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών, των προεδρικών διαταγμάτων και των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και καθιστά ακόμα περισσότερο αναγκαίες τις προτεινόμενες τροποποιήσεις ορισμών όπως τις έχουμε διατυπώσει στα σχόλια επί του άρθρου 178. Ενδεχομένως, μάλιστα, όπως διατυπώνεται να δημιουργήσει περαιτέρω καθυστερήσεις στην κατάρτιση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, των Προεδρικών Διαταγμάτων και των Σχεδίων Διαχείρισης και τελικά και στις ενωσιακές υποχρεώσεις της χώρας.
2. Η διατύπωση της **παραγράφου 2 β** του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 προτείνεται να τροποποιηθεί ως εξής για την πληρότητα του στόχου των ΕΠΜ:
β. Η ΕΠΜ εστιάζει στον χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών, των ζωνών της παρ. 4 του άρθρου 19, που ορίζονται εντός αυτών, στην αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης περιφερειακών ζωνών, οικολογικών διαδρόμων, καθώς και στην πρόταση ρύθμισης δραστηριοτήτων και λειτουργιών και πρόβλεψης κατάλληλων μέτρων και δράσεων για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε περιοχής και τη διασφάλιση της ακεραιότητάς της, ως προς τις οικολογικές της λειτουργίες **«εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών, των περιφερειακών ζωνών, των οικολογικών διαδρόμων και γειτονικών αυτών εκτάσεων»**. Οι ζώνες δύναται να υποδιαιρούνται σε υποζώνες.
3. Στην **παραγράφο 4** κρίνεται λανθασμένη η διαγραφή της αναφοράς σε γειτονικές εκτάσεις όπως σήμερα ισχύει στην παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, καθώς είναι πιθανόν σε ορισμένες περιπτώσεις να πρέπει να οριστούν συγκεκριμένα μέτρα εκτός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών. Εξάλλου ο Στόχος 1 του νέου Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα που συμφωνήθηκε στη 15^η Συνδιάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στο Μόντρεαλ ορίζει την ανάγκη ευρύτερου και ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού, ενώ ο Στόχος 3 για τις προστατευόμενες περιοχές, αναφέρεται στην αναγκαιότητα σύνδεσης των προστατευόμενων περιοχών με το

ευρύτερο τοπίο και χώρο. **Προτείνεται** η πρόβλεψη που αφορά σε γειτονικές εκτάσεις να επανέλθει στη διατύπωση του α' εδαφίου της παραγράφου 4 ως εξής: «4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και μετά από γνώμη της Επιτροπής Φύση 2000, βάσει της αντίστοιχης ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης, γίνεται ο χαρακτηρισμός των περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας και των εθνικών πάρκων, η οριοθέτησή τους **«καθώς και των γειτονικών τους εκτάσεων όπου αυτό είναι αναγκαίο»**, καθώς και ο καθορισμός χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μέσα στις ανωτέρω προστατευόμενες περιοχές, ανά ζώνη ή υποζώνη **«και όρων στις γειτονικές εκτάσεις αυτών εφόσον αυτές κριθούν αναγκαίες»**.

4. Οι νομοτεχνικές βελτιώσεις στην **παράγραφο 7** είναι θετικές καθώς καθιστούν τις προβλέψεις για αυτές τις δύο κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών πρακτικά πιο εφαρμόσιμες.

Κεφάλαιο Β

Άρθρο 184: Ανάθεση καθηκόντων περιβαλλοντικών ελέγχων στα στελέχη των Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Η ανάθεση ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων επί διοικητικών παραβάσεων στα στελέχη του ΟΦΥΠΕΚΑ είναι ένα θετικό βήμα προς την ενδυνάμωση του οργανισμού και τη συμβολή του στην περιβαλλοντική προστασία και την εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου. Αν και θετικό βήμα, κρίνεται ημιτελές καθώς **πρέπει να συμπληρωθεί** και από την ανάθεση προ-ανακριτικών καθηκόντων – κατ' αντιστοιχία με τα σώματα ασφαλείας και τη δασική υπηρεσία, για την έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβαση στη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών της χώρας. Μάλιστα αυτή η πρόβλεψη καθίσταται αναγκαία μετά τις νέες προβλέψεις περί περιβαλλοντικών ποινικών κυρώσεων που εισάγει το ίδιο το σχέδιο νόμου στα επόμενα άρθρα και ειδικά στο Κεφάλαιο Γ.